

ΚΘΒΕ: 60 ΧΡΟΝΙΑ ΕΡΩΤΑΣ ΜΕ ΤΗ ΝΥΜΦΗ ΤΟΥ ΘΕΡΜΑΪΚΟΥ

greekchannel.com/gr/kthbe-60-xronia-erwtas-me-th-nymfh-toy-thermaikoy/

March 8, 2021

Του Παναγιώτη Φανταγμά

Μονή Λαζαριστών φώτο Τάσος Θώμογλου

Εξήντα χρόνια το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος ζει και αναπνέει δίπλα στη θάλασσα. Στις μαρμάρινες και γυάλινες επιφάνειές του, στις προσόψεις των εμβληματικών κτιρίων του, καθρεφτίζονται άλλοτε τα χρυσαφένια νερά του Θερμαϊκού και άλλοτε η φουρτουνιασμένη ασημένια θάλασσα. Αναπόσπαστο κομμάτι της πόλης, ψυχαγωγεί, δημιουργεί, προάγει, διαφωτίζει, εκπαιδεύει, δίνει ανάσες όταν οι δύσκολοι καιροί το απαιτούν.

Τολμηρό, πειραματικό, συντηρητικό, κλασικό, λαϊκό, ανοιχτό, εξήντα χρόνια δηλώνει «παρών» στην καθημερινότητα της πόλης, εξήντα χρόνια στην μούκα των θεάτρων, αφηγείται, παίζει, εξιστορεί και διηγείται.

Από τον μικρό οργανισμό των 30 εργαζομένων και του ενός θεάτρου, στον σύγχρονο ευρωπαϊκό των 330 και των επτά θεάτρων. Μία πορεία προς το μέλλον, άλλοτε στα χρυσαφένια νερά του Θερμαϊκού και άλλοτε στη φουρτουνιασμένη ασημένια θάλασσα.

Βασιλικό Θέατρο

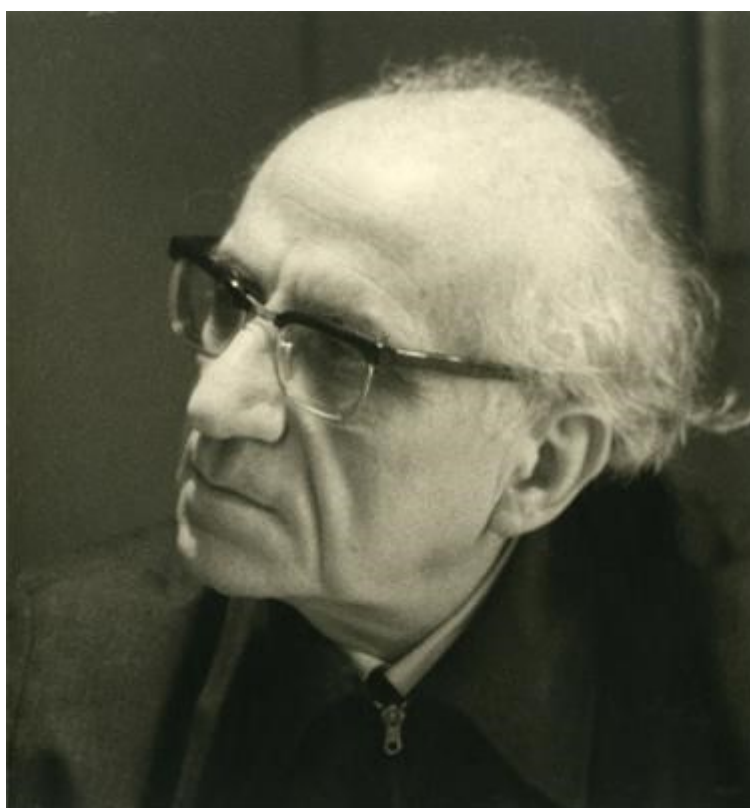
1961-1979 – Τα χρόνια της θεμελίωσης

Όλα ξεκίνησαν τον **Νοέμβριο του 1960** σε μία από τις λαμπρές δεξιώσεις της εποχής, στο σπίτι του Κωνσταντίνου Τσάτσου, υπουργό Προεδρίας της Κυβερνήσεως του Κωνσταντίνου Καραμανλή. Απευθυνόμενος, ο τότε πρωθυπουργός στον Γιώργο Θεοτοκά, ρώτησε πώς θα μπορούσε να αναβαθμίσει την πνευματική ζωή του τόπου, κι εκείνος αποκρίθηκε άμεσα και με σαφήνεια: «*Να κάνετε θέατρο στη Θεσσαλονίκη*». Όπως συμβαίνει πολλές φορές, οι δεξιώσεις λειτουργούν και ως επιταχυντές διαδικασιών, όπως συνέβη και τότε. Ο Κωνσταντίνος Καραμανλής ζήτησε άμεσα εισήγηση και προϋπολογισμό. Σε δέκα ημέρες, ο Γιώργος Θεοτοκάς και ο Σωκράτης Καραντινός, με πλούσια εμπειρία στο Εθνικό Θέατρο, καταθέτουν σχετική εισήγηση με προϋπολογισμό 1.800.000 δραχμές.

Αξίζει να σημειωθεί πως η πρώτη απόπειρα ίδρυσης ενός κρατικού θεάτρου στη Θεσσαλονίκη έγινε στα χρόνια της Κατοχής, ως αντίδραση στην προοπτική των Βουλγάρων να εγκαταστήσουν κλιμάκιο του Εθνικού Θεάτρου Βουλγαρίας και της Όπερας της Σόφιας. Τα αντανάκλαστικά των Ελλήνων λειτούργησαν γρήγορα και η κατοχική κυβέρνηση **ιδρύει Κρατικό Θέατρο το 1943**, διορίζοντας ως διοίκηση τον γερμανομαθή συγγραφέα και θεατρικό κριτικό Λέοντα Κουκούλα, τον σκηνογράφο Γιώργο Βακαλό και τον συνθέτη Κωστή Μιχαηλίδη. Η τελευταία παράσταση ανέβηκε μετά την απελευθέρωση το 1944, με το έργο του Βασίλη Ρώτα «Ρήγας Βελεστινλής» με τον Μάνο Κατράκη.

Στις **13 Ιανουαρίου 1961**, με πράξη του Υπουργικού Συμβουλίου, ιδρύεται το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος με πρώτο διευθυντή τον **Σωκράτη Καραντινό, 1961-1967**, και πρόεδρο τον Γιώργο Θεοδοκά. Το δύσκολο έργο θεμελίωσης του θεάτρου αρχίζει με μισή επιχορήγηση από τον αρχικό προϋπολογισμό. Κατά την πορεία του οργανισμού, οι αυξομειώσεις των επιχορηγήσεων θα αποτελούσαν μοχλό πίεσης παραίτησης ή ενθάρρυνσης των καλλιτεχνικών διευθυντών από το εκάστοτε Υπουργείο Πολιτισμού.

Η προσωρινή διοίκηση ανατέθηκε στην «Επιτροπή Οργανώσεως Θεάτρου Βορείου Ελλάδος» και στην καλλιτεχνική επιτροπή που αποτελείτο από τον Σωκράτη Καραντινό, τον Λίνο Πολίτη και τον Γιώργο Θέμελη.

Σωκράτης Καραντινός

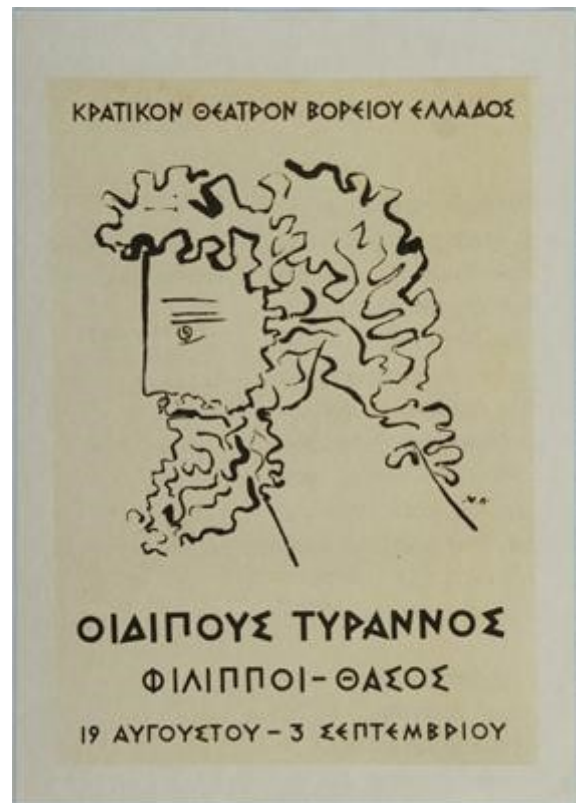
Ο Σωκράτης Καραντινός ήταν ο δεύτερος μακροβιότερος καλλιτεχνικός διευθυντής του ΚΘΒΕ, ίσως ο μακροβιότερος αν δεν έληγε απότομα η θητεία του με την άνοδο της χούντας. Στα επτά χρόνια της θητείας του, έβαλε τις βάσεις και υπήρξε ο θεμελιωτής της

μετέπειτα λειτουργίας του θεάτρου. Το έργο του ήταν ιδιαίτερα δύσκολο και απαιτητικό, όπως και το κοινό της πόλης. Οι Θεσσαλονικείς είχαν την τύχη να παρακολουθούν όλες τις παραστάσεις του **Κάρολου Κουν**, μετά από απόφαση του ίδιου να έρχονται κάθε άνοιξη και καλοκαίρι όλα τα έργα του που ανέβαιναν στην Αθήνα. Εκτός των παραστάσεων του Κουν, κάθε χρόνο την περίοδο του Πάσχα και της Διεθνούς Εκθέσεως ανηφόριζαν αξιόλογοι θίασοι από την Αθήνα. Οι συνθήκες διαμόρφωσαν ένα εκπαιδευμένο θεατρικό κοινό, έτοιμο να αγκαλιάσει τη δεύτερη κρατική σκηνή της χώρας, με μια επιφυλακτικότητα όμως, όπως συμβαίνει τις περισσότερες φορές με τα νέα εγχειρήματα.

Το καλοκαίρι του 1961, με ένα μόνιμο δυναμικό 20 ηθοποιών και 10 τεχνικών, σκηνοθετεί την πρώτη παράσταση του ΚΘΒΕ, την τραγωδία του Σοφοκλή «*Οιδίπους Τύραννος*» σε μετάφραση του Φώτου Πολίτη και σκηνοθεσία του Σωκράτη Καραντινού. Η πρεμιέρα δόθηκε στις **19 Αυγούστου 1961** στο **Αρχαίο Θέατρο Φιλίππων** και ακολούθησαν παραστάσεις στο Αρχαίο Θέατρο Θάσου και στο Κουτατζόγλειο.

Η παράσταση σηματοδότησε και την έναρξη του Φεστιβάλ Φιλίππων - Θάσου. Το Φεστιβάλ Φιλίππων, η τωρινή του ονομασία, υπήρξε η μόνιμη θερινή σκηνή του ΚΘΒΕ που χαρακτηριζόταν ως η «Επίδαυρος της Βορείου Ελλάδος». Το ΚΘΒΕ παραμένει αναπόσπαστο κομμάτι του Φεστιβάλ, παρουσιάζοντας κάθε χρόνο παραστάσεις και οργανώνοντας σεμινάρια, εργαστήρια αρχαίου δράματος και περιοδικές εκθέσεις από κοινού με τον εκάστοτε καλλιτεχνικό διευθυντή του Φεστιβάλ.

Οι πρώτες χειμερινές παραστάσεις δόθηκαν στο Βασιλικό Θέατρο μέχρι την αποπεράτωση του θεάτρου της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών το 1962. Το θέατρο της ΕΜΣ παραχωρείται για έξι μήνες κάθε χρόνο, πρακτική που ισχύει μέχρι σήμερα.

Θέατρο της ΕΜΣ

Για να υποστηρίξει το τολμηρό ρεπερτόριό του ο Σ. Καραντινός καλεί από την Αθήνα τους σημαντικότερους δημιουργούς. Το ΚΘΒΕ αναμετράται με τα έργα των Μπέκετ, Μπρεχτ και Έλιοτ πολλά χρόνια πριν από το Εθνικό Θέατρο. Αξιόλογοι σκηνοθέτες ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμα, όπως ο Κατσέλης, ο Σολομός, ο Τουφεξής και ο Βολονάκης. **Ο Μίνως Βολανάκης**, που θα επιστρέψει στο ΚΘΒΕ ως καλλιτεχνικός διευθυντής, σκηνοθέτησε το 1965 δύο από τις ιστορικότερες παραστάσεις του Ελληνικού θεάτρου, το έργο «*Περιμένοντας τον Γκοντό*» του Μπέκετ με τους Νικήτα Τσακίρογλου, Κώστα Ματσακά, Αλέκο Πέτσο, και το έργο «*Ο Καλός άνθρωπος του Σετσουάν*» του Μπρεχτ με τον Δημήτρη Βεάκη και την Αλέκα Παϊζη στους πρωταγωνιστικούς ρόλους. Πρωτοκλασάτοι ηθοποιοί της εποχής –Συνοδινού, Παπαμιχαήλ, Λιβυκού, Τσακίρογλου Ζησιμάτος, Βανδής, Παϊζη, Βεάκης– αποτελούσαν το καλλιτεχνικό δυναμικό του ΚΘΒΕ συμμετέχοντας στο καλλιτεχνικό όραμα του «δασκάλου», όπως του άρεσε να τον προσφωνούν. Μια αναμφισβήτητη επιτυχία του ήταν ότι έφερε να παίξει στη Θεσσαλονίκη και στην επαρχία την Κυβέλη, μία από τις σπουδαιότερες και αναγνωρίσιμες ηθοποιούς της εποχής εκείνης.

Νικήτας Τσακίρογλου, Αλέκος Πέτσος

Μία ακόμα σπουδαία παρακαταθήκη που άφησε για το ΚΘΒΕ, ήταν η συνεργασία του με τους σπουδαιότερους σκηνογράφους και εικαστικούς, όπως ο Μυταράς, ο Εγγονόπουλος, ο Σαχίνης, ο Τσαρούχης κ.ά. Στα χρόνια που ακολούθησαν, εμπλουτίστηκαν οι

συνεργασίες με τα μεγαλύτερα ονόματα του χώρου, όπως, ο Δ. Φωτόπουλος, ο Γ. Πάτσας, ο Γ. Μετζικώφ κ.ά.

Στη διάρκεια της θητείας του, ανέβασε συνολικά 54 παραστάσεις. Ήταν ο πρώτος που καθιέρωσε εναλλασσόμενο δραματολόγιο στην Ελλάδα. Οργάνωσε από το 1962, μεγάλες περιοδείες στις πόλεις της Βορείου Ελλάδας με έργα που παιζόνταν τον χειμώνα στη Θεσσαλονίκη. Τέλος, ξεκίνησε τη διοργάνωση λογοτεχνικών πρωινών, με ομιλητές διακεκριμένους επιστήμονες από τον χώρο των γραμμάτων και των τεχνών, που συνδέονταν πολλές φορές με τις παραστάσεις που ανέβαιναν.

Τα λογοτεχνικά πρωινά συνεχίστηκαν μέχρι και το 1981.

Πολλά χρόνια αργότερα, το 2004, τα αναβίωσε ο Νικήτας Τσακίρογλου, στη συνέχεια τα επαναφέρει ο Γιάννης Βούρος το 2015, με νέα ονομασία και σχεδιασμό. Τα «Big Day» σταμάτησαν το 2015 με τη λήξη της θητείας του.

Τον **Ιούνιο του 1967**, η χούντα διορίζει νέο Διοικητικό συμβούλιο, με διευθυντή τον πεζογράφο **Γιώργο Κιτσόπουλο, 1967-1974**, και πρόεδρο τον Δημήτρη Κωνσταντόπουλο. Αργότερα θα καταργήσει όλα τα Δ.Σ. των κρατικών σκηνών και θα δημιουργήσει τον Οργανισμό Κρατικών Θεάτρων (ΟΚΘΕ), με πρόεδρο τον Βασίλη Παξινό. Η καλλιτεχνική επιτροπή απαρτιζόταν από τον Γ. Κιτσόπουλο και τον Θ. Κωστόπουλο, πρωταγωνιστής του Εθνικού Θεάτρου.

Η νέα καλλιτεχνική διεύθυνση αρχίζει να επεκτείνει και να μεγαλώνει το ΚΘΒΕ, μια τάση που ήδη είχε αρχίσει να διαφαίνεται. Το 1969 ο Γ. Κιτσόπουλος λειτούργησε για πρώτη φορά την Πειραματική Σκηνή, με στόχο να δώσει βήμα σε νέες τάσεις και καλλιτέχνες. Στα τέλη του 1970 άρχισε να λειτουργεί τη Νέα Σκηνή με παραστάσεις που αρχικά δόθηκαν στο Γαλλικό Ινστιτούτο μέχρι να εγκατασταθεί μόνιμα στο Θέατρο Αυλαία. Αύξησε τον αριθμό των παραστάσεων στους Φιλίππους, Θάσο, και συμπεριέλαβε και το θέατρο Κήπου στην καλοκαιρινή δραστηριότητα.

Η αδιαμφισβήτητη συνεισφορά του ΚΘΒΕ προς το Ελληνικό θέατρο ήταν η υλοποίηση ενός παλιού ονείρου του θεάτρου, η **ίδρυση της Δραματικής Σχολής του ΚΘΒΕ το 1973**. Ήδη είχαν αρχίσει να διακρίνονται από τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του νέοι και αξιόλογοι ηθοποιοί, όπως ο Νικήτας Τσακίρογλου, Δημήτρης Βάγιας, Διονύσης Καλός,

Σοφία Λάππου, ο Δημήτρης Καρέλλης, ιστορικός και πιστός πρωταγωνιστής του ΚΘΒΕ. Η Δραματική Σχολή συνεχίζει μέχρι τις μέρες μας να τροφοδοτεί με πρωταγωνιστές το ελληνικό θέατρο, ενδεικτικά αναφέρω τη Φιλαρέτη Κομνηνού, τον Ιεροκλή Μιχαηλίδη, τον Θοδωρή Αθερίδη, τη Ρένα Λουιζίδου, τον Τάσο Νούσια και τον Σίμο Κακάλα.

Κατά τη θητεία του Γ. Κιτσόπουλου, ανέβηκαν 98 παραστάσεις με έμφαση στα κλασικά έργα, όπως τον «Μάκβεθ», τον «Βασιλιά Ληρ», τον «Κορολιάνο», του Σαίξπηρ, κωμωδίες του Μολιέρου και του Γκολντόνι κ.ά.

Με την έλευση της μεταπολίτευσης το 1974, νέος αέρας άρχισε να πνέει στα νερά του Θερμαϊκού και νέος διευθυντής έρχεται στο ΚΘΒΕ. Ο **Μίνως Βολανάκης 1974-1977 & 1986-1989**, και ο **Μανώλης Ανδρόνικος**, πρόεδρος του συμβουλίου αναλαμβάνουν τη διοίκηση του ΚΘΒΕ.

Ο χαρισματικός και ταλαντούχος σκηνοθέτης χάρισε στο ΚΘΒΕ μερικές από τις ιστορικότερες παραστάσεις του Ελληνικού Θεάτρου.

Παραστάσεις, σε σκηνοθεσία του ίδιου όπως: «Οι αριθμημένοι» (1975) του Ελίας Κανέτι, «Ο κύριος Πούντιλα και ο άνθρωπος του ο Μάττη» (1976) του Μπρεχτ, «Δύο απιστίες: Ασήμαντος πόνος/Επίδειξη μόδας» (1976) του Χάρολντ Πίντερ, έχουν μείνει ανεξίτηλες στη μνήμη όσων τυχερών τις παρακολούθησαν.

Ο **Χάρολντ Πίντερ**, 20 χρόνια μετά, θα παραστεί σε εκδήλωση του ΚΘΒΕ προς τιμήν του στη σκηνή Σωκράτης Καραντινός της Μονής Λαζαριστών, παρακολουθώντας κι ένα μικρό απόσπασμα του θεατρικού του έργου «Γιορτή» σε σκηνοθεσία του Γιάννη Ρήγα.

Το καλοκαίρι του 1975, ο Μίνως Βολανάκης σκηνοθετεί το έργο «*Ηλέκτρα*» του Σοφοκλή και εγκαινιάζει την κάθοδο του ΚΘΒΕ στην Επίδαυρο, μετά την άρση της αποκλειστικότητας του Εθνικού Θεάτρου να χρησιμοποιεί το αρχαίο θέατρο ως θερινή σκηνή.

Αρχαίο Θέατρο Επιδαύρου φώτο Γιώργος Χρυσοχοϊδης

Η σημαντικότερη όμως όλων των παραστάσεων, που σφράγισε την εποχή Βολανάκη στο ΚΘΒΕ, ήταν η «Μήδεια» του Ευριπίδη με πρωταγωνιστές τη Μελίνα Μερκούρη και τον Δημήτρη Παπαμιχαήλ. Πολιτικές καταστάσεις δεν επιτρέπουν στη Μελίνα Μερκούρη να παίξει στην Επίδαυρο. Η παράσταση κάνει πρεμιέρα το καλοκαίρι του 1976 στο Φεστιβάλ Φιλίππων. Στη Θεσσαλονίκη παρουσιάζεται στο ανακατασκευασμένο θέατρο Δάσους.

Π. Παπαϊωάννου, Μ. Βολανάκης, Δ. Παπαμιχαήλ, Μ. Μερκούρη

Λαμπεροί ηθοποιοί ήρθαν στη Θεσσαλονίκη και πρωταγωνίστησαν μαζί με τον καλλιτεχνικό πυρήνα του θεάτρου, όπως οι Άννα Συνοδικού, Μελίνα Μερκούρη, Δημήτρης Παπαμιχαήλ, Δέσπω Διαμαντίδου, Βασίλης Διαμαντόπουλος κ.ά.

Διοικητικά είχαν δημιουργηθεί ζητήματα και έντονες αντιγνώμιες με το συμβούλιο σχετικά με τη θεατρική και επιχειρηματική δραστηριότητά του στην Αθήνα. Ακολούθησαν παραιτήσεις συμβούλων και χρειάστηκε η επέμβαση του υπουργού για να εξομαλύνει την κατάσταση. Αργότερα, το ΚΘΒΕ θα βρεθεί ξανά σε παρόμοιες καταστάσεις δημόσιας κόντρας καλλιτεχνικής διεύθυνσης και Διοικητικού Συμβουλίου.

Τον Μίνωα Βολανάκη διαδέχεται ο **Σπύρος Ευαγγελάτος, 1977-1980**. Ο νεότερος καλλιτεχνικός διευθυντής στην ιστορία του ΚΘΒΕ αναλαμβάνει 37 χρόνων μαζί με τον πρόεδρο Νίκο Κονομή. Από τις πρώτες μέρες της θητείας του ήταν ξεκάθαρες οι

προθέσεις του να γιγαντώσει το ΚΘΒΕ. Επανάφερε τη Νέα Σκηνή, την οποία είχε καταργήσει ο Βολανάκης, ίδρυσε Παιδική Σκηνή, την πρώτη σε κρατικό θέατρο, και την Όπερα Θεσσαλονίκης. Άρχισε η λειτουργία των κλιμάκιων Κομοτηνής και Σερρών.

Οι 64 πρεμιέρες στα τρία χρόνια θητείας του Ευαγγελάτου προκάλεσαν έντονη κριτική από τους ηθοποιούς και τεχνικούς σχετικά με τον όγκο εργασίας και τη σωστή προετοιμασία των παραστάσεων. Οι τριβές και ο φόρτος εργασίας ανέπτυξαν μια έντονη συνδικαλιστική δράση από τους εργαζόμενους. Αργότερα ο συνδικαλισμός θα παίξει σημαντικό ρόλο στην πορεία του οργανισμού.

Στο ρεπερτόριο δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα σε έργα νεοελλήνων συγγραφέων και στην προβολή νέων σκηνοθετών και σκηνογράφων.

Με τη λήξη της θητείας του Σπύρου Ευαγγελάτου τελειώνει και η πρώτη εικοσαετία. Οι πρώτοι διευθυντές θεμελίωσαν και χάραξαν την πορεία του ΚΘΒΕ. Οι επόμενοι, πατώντας στα βήματα των προκατόχων τους, διαμορφώνουν το δυναμικό προφίλ του εξελίσσοντας το ΚΘΒΕ σ' ένα σύγχρονο θεατρικό οργανισμό.

Βασιλικό Θέατρο φώτο Τάσος Θώμογλου

1980-1998 – Ένας σύγχρονος θεατρικός οργανισμός

Οκτώ διευθυντές είχαν αναλάβει να οδηγήσουν το ΚΘΒΕ στη 2η χιλιετία. Το παράδοξο την περίοδο αυτή είναι ότι καταγράφονται οι πιο σύντομες θητείες καλλιτεχνικής διεύθυνσης στην ιστορία του ΚΘΒΕ, του Κώστα Τσιάνου επτά μήνες, του Νίκου

Χουρμουζιάδη και Δημήτρη Μαρωνίτη ένα χρόνο. Άρχισε να διαφαίνεται μια δυσκολία συνεννόησης και συντονισμού του ανθρώπινου δυναμικού, σε όλες τις βαθμίδες της καλλιτεχνικής παραγωγής.

Με την αποχώρηση του Σπύρου Ευαγγελάτου, τη θέση του καλλιτεχνικού διευθυντή αναλαμβάνει ο **Νίκος Μπακόλας, 1980-1983 & 1991-1993**. Το 1981 καταργείται η θέση του γενικού διευθυντή που ήταν σε ισχύ μέχρι εκείνη τη χρονιά, και δημιουργούνται δύο θέσεις, του καλλιτεχνικού και διοικητικού διευθυντή, η εκλογή της δεύτερης αρχικά αναβλήθηκε και τελικά δεν έγινε ποτέ.

Οι πρώτοι στόχοι της νέας διοίκησης ήταν η αύξηση και η προσέλκυση θεατών από το ευρύτερο κοινωνικό σύνολο. Για πρώτη φορά οργανώθηκαν παραστάσεις σε πάρκα, γειτονιές και σε προάστια της πόλης, ενώ παράλληλα είχε αρχίσει μια προσπάθεια προσέλκυσης μαθητών σε παραστάσεις εκτός αυτών της παιδικής σκηνής.

Η περίοδος Μπακόλα ήταν η αρχή για μία από τις σπουδαιότερες καλλιτεχνικές συνεργασίες του ΚΘΒΕ με τον **Ανδρέα Βουτσινά**.

Το 1981 τον καλεί να σκηνοθετήσει το έργο «*Η Τρελή του Σαγιό*» του Ζιροντού Ζαν. Οι 19 παραστάσεις που σκηνοθέτησε συνολικά για το ΚΘΒΕ, δημιούργησαν σχολή με την ανατρεπτική του ματιά και το ανορθόδοξο ανέβασμά τους. Νέοι ηθοποιοί αναδεικνύονται από τις παραστάσεις του, όπως η Λυδία Φωτοπούλου, ο Γιώργος Λέφας, η Φιλαρέτη Κομνηνού, ο Νίκος Σεργιανόπουλος. Η παράσταση «*Ελένη*» του Ευριπίδη με σκηνικά-κοστουμια του Διονύση Φωτόπουλου, που ανέβασε το καλοκαίρι του 1982 στην Επίδαυρο, δημιούργησε ένα μικρό σκάνδαλο για τα τότε θεατρικά δρώμενα. Η πιόνα, τα πυροτεχνήματα και τα έντονα χρώματα του σκηνικού προκάλεσαν έντονη κριτική.

Ο χορός, «Ελένη» του Ευριπίδη φώτο Χρύσα Κυριακίδου

Η θητεία του Ν. Μπακόλα σηματοδοτεί και την έναρξη του Χοροθεάτρου του ΚΘΒΕ το 1982, με την ένταξη του Αέναον Χοροθεάτρου. Ο πολυπράγμων Daniel Lommel χορογραφεί όλες τις παραγωγές της ομάδας και συχνά επιμελείται τα κοστούμια και τα σκηνικά. Μέχρι το 1988 πραγματοποιεί συνολικά 16 παραγωγές.

Το Χοροθέατρο ήταν από τις σημαντικότερες σκηνές του ΚΘΒΕ, διαμόρφωσε το δικό του κοινό, ανανέωσε ηλικιακά το κοινό του θεάτρου φέρνοντας νέους ανθρώπους στα θέατρα. Η αποθέωση που γνωρίζει το Χοροθέατρο έρχεται με τη θητεία του Κωνσταντίνου Ρήγου στην καλλιτεχνική διεύθυνση. Ο Κ. Ρήγος χορογραφεί και σκηνοθετεί παραγωγές που συνδυάζουν στοιχεία μπαλέτου, σύγχρονου χορού και θεάτρου και χαρακτηρίζονται από το ιδιαίτερο εικαστικό design σκηνικών και κοστούμιών. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι οι παραστάσεις: «Κυανοπώγων», «Ρινγκ», «Ταξιδιώτης του χειμώνα», «Ελεύθεροι Πολιορκημένοι», που εκπροσωπούν την Ελλάδα στα μεγαλύτερα φεστιβάλ χορού στον κόσμο.

Κατερίνα Κερβανίδου, «Κυανοπύκτων» φώτο Νίκος Πάντης

Το ρεπερτόριο του Ν. Μπακόλα χαρακτηρίστηκε από πολυφωνία με έργα Ελλήνων όσο και ξένων συγγραφέων, χωρίς να λείπουν και τα κλασικά έργα του Σαίξπηρ, του Γκυγκόλ κ.ά.

Ο διορισμός του νέου διοικητικού συμβουλίου με πρόεδρο τον Νίκο Χουρμουζιάδη, στην αλλαγή της κυβέρνησης το 1981, δημιουργεί αρρυθμίες στη σχέση διεύθυνσης και διοίκησης. Αρρυθμίες που προκάλεσαν οι αποφάσεις για μετατροπή της παιδικής σκηνής σε κουκλοθέατρο, η κατάργηση της Όπερας Θεσσαλονίκης και η κατάργηση των κλιμακίων με την προοπτική δημιουργίας Δημοτικών Περιφερειακών θεάτρων. Ο Ν. Μπακόλας παρέμεινε στη θέση του έως τον Απρίλιο του 1983, όταν με ειδικό νόμο η κυβέρνηση απέλυσε όλους τους καλλιτεχνικούς διευθυντές των κρατικών σκηνών. Μέχρι το φθινόπωρο του 1983 το ΚΘΒΕ διευθύνονταν εναλλάξ από τα μέλη της διοίκησης.

Ο Νίκος Χουρμουζιάδης, 1984-1985, αναλαμβάνει για ένα χρόνο καλλιτεχνικός διευθυντής του ΚΘΒΕ. Ήταν μια περίοδος δύσκολης φάσης και προβληματισμού για τα κρατικά θέατρα. Η άσκηση σκληρού συνδικαλισμού από τους εργαζόμενους του θεάτρου, η εμπλοκή πολιτικών παραμέτρων στον καλλιτεχνικό προγραμματισμό, ο γιγαντισμός του ΚΘΒΕ και η δυσκολία διαχείρισής του, δημιούργησαν το έδαφος για μια μεταρρυθμιστική προσπάθεια. Η ιστορική ρήση του **Δημήτρη Μαρωνίτη**, που διετέλεσε για ένα χρόνο καλλιτεχνικός διευθυντής του ΚΘΒΕ, **1989-1990**, αποτυπώνει το κλίμα που επικρατούσε: *«Ή θα με βοηθήσουν να κάνουμε Θέατρο ή... θα κατεβάσω τα κιοπέγκια»*.

Τον Νίκο Χουρμουζιάδη ακολούθησαν στις θέσεις των καλλιτεχνικών διευθυντών οι επιστροφές του **Μίνωα Βολανάκη, 1986 -1989**, και του **Νίκου Μπακόλα, 1991-1993**.

Το 1994 καταργούνται και επανιδρύονται τα δύο κρατικά θέατρα της Χώρας ως Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, εποπτευόμενα και επιχορηγούμενα από το Υπουργείο Πολιτισμού (ΦΕΚ 2273/1994). Η διοίκηση ασκείται από επταμελές Δ.Σ. και τον καλλιτεχνικό διευθυντή. Ο πρόεδρος, ο αντιπρόεδρος και ο καλλιτεχνικός διευθυντής διορίζονται απ' ευθείας με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού. Δύο μέλη προτείνονται από το Σωματείο Ελλήνων ηθοποιών και την Εταιρία Ελλήνων Θεατρικών Συγγραφέων. Τα υπόλοιπα τέσσερα μέλη είναι προσωπικότητες από τον καλλιτεχνικό χώρο ή τον ευρύτερο κοινωνικό.

Ο Βασίλης Παπαβασιλείου, 1994-1998, αναλαμβάνει τα ηνία του νεοσύστατου «παλιού» οργανισμού και διαμορφώνει το ευρωπαϊκό προφίλ του ΚΘΒΕ. Είναι η περίοδος όπου το ΚΘΒΕ πριμοδοτήθηκε από τον οργανισμό «Θεσσαλονίκη – Πολιτιστική Πρωτεύουσα της Ευρώπης 1997» με ανακατασκευές θεάτρων και κατασκευές νέων. Το θέατρο της ΕΜΣ ανακαινίζεται και μεγιστοποιείται η χωρητικότητά του, ξεκινάει η εκ νέου ανέγερση του Βασιλικού θεάτρου, δημιουργούνται δύο σκηνές στη Μονή Λαζαριστών, αναδιαμορφώνεται και μεγαλώνει το Θέατρο Δάσους και προστίθεται το Θέατρο Γης.

Θέατρο Γης

Μαζί με το άνοιγμα των μεγάλων θεάτρων γίνεται και το πρώτο άνοιγμα του θεάτρου στην Ευρώπη. Το 1996 το ΚΘΒΕ γίνεται μέλος της **Ένωσης των Θεάτρων της Ευρώπης**, ένα πανευρωπαϊκό δίκτυο θεάτρων που περιλαμβάνει 17 από τους μεγαλύτερους θεατρικούς οργανισμούς της Ευρώπης. Το 1997 το ΚΘΒΕ υλοποιεί ένα από τα κορυφαία πολιτιστικά γεγονότα της Θεσσαλονίκης, τη διοργάνωση του 6ου Φεστιβάλ της Ένωσης στο λιμάνι της Θεσσαλονίκης. Δέκα καταξιωμένα ευρωπαϊκά θέατρα παρουσιάζουν τις παραστάσεις με κορυφαία τη δωδεκάωρη παράσταση *«Οι δαμονισμένοι»* από το θέατρο Μάλι της Αγ. Πετρούπολης. Την ίδια χρονιά ο Β. Παπαβασιλείου καλεί τον Γερμανό σκηνοθέτη **Ματίας Λάνχοφ** και σκηνοθετεί την πιο πολυσυζητημένη παράσταση του Ελληνικού Θεάτρου, τις *«Βάκχες»* του Ευριπίδη.

1998-2021 – Ένας σύγχρονος ευρωπαϊκός θεατρικός οργανισμός

Η νέα χλιετία βρίσκει τον **Διαγόρα Χρονόπουλο, 1998-2001**, στη θέση του καλλιτεχνικού διευθυντή μετά τη σύντομη παραμονή του **Κώστα Τσιάνου, 5/12-13/7/1998**.

Ο Διαγόρας Χρονόπουλος είναι ο πρώτος διευθυντής που λειτούργησε το ΚΘΒΕ σε πλήρη ανάπτυξη, υποδομές που έχει το ΚΘΒΕ έως τις μέρες μας. **Πέντε χειμερινές σκηνές (Βασιλικό Θέατρο, Θέατρο Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών, Φουαγιέ ΕΜΣ, Μονή Λαζαριστών - Σκηνή Σωκράτης Καραντινός και Μικρό Θέατρο), δύο υπαίθρια θέατρα (Θέατρο Δάσους και Θέατρο Γης)**, πραγματοποίηση πανελλαδικών περιοδειών και διοργάνωση διεθνών φεστιβάλ. Ο πλουραλισμός του ρεπερτορίου, οι

παραστάσεις όπερας, χοροθεάτρου, μαζί με τις συμπαραγωγές και τις συνεργασίες που είχαν αρχίσει να υλοποιούνται, διαμόρφωσαν μια ισχυρή πολιτιστική ταυτότητα στην πόλη, αύξησαν τους θεατές και έφεραν νέο κόσμο στα θέατρα.

Η παράσταση που αποτέλεσε αιχμή δόρατος τόσο καλλιτεχνικά όσο και εισπρακτικά την περίοδο θητείας του Δ. Χρονόπουλου ήταν το ανέβασμα του έργου «Σαμιά» του Μένανδρου, σε σκηνοθεσία Εύης Γαβριηλίδη και πρωταγωνίστρια την Τάνια Τσανακλίδου.

Κώστας Σαντάς, Τάνια Τσανακλίδου, «Σαμιά» του Μένανδρου

Στα τελευταία χρόνια που ακολουθούν, η πατίνα του χρόνου δεν έχει προλάβει να αφήσει τα ίχνη της στην πρόσφατη διαδρομή του θεάτρου. Οι νωπές μνήμες με οδηγούν σ' ένα προσωπικό αφήγημα αναμνήσεων και εμπειριών μέσα από την καθημερινότητά μου στο περιβάλλον του ΚΘΒΕ. Με την αγωνία και την προσμονή για το καινούργιο που θα έφερνε κάθε φορά ο νέος καλλιτεχνικός διευθυντής, καταγράφονταν στη μνήμη μου γεγονότα που σημάδεψαν το ΚΘΒΕ στα νεότερα χρόνια του. Με αυτές τις συνθήκες κατέγραφα και την εξαιρετική παράσταση «*MNEMONIC*» από το Theatre de Complicite που προσκάλεσε στο ΚΘΒΕ ο καλλιτεχνικός διευθυντής **Βίκτωρ Αρδίττης, 2001-2004**. Τολμηρός στις επιλογές του ρεπερτορίου, κλείνει το μάτι στο πειραματικό και βάζει στην άκρη το λαϊκό θέατρο. Με ευρωπαϊκό όραμα για το ΚΘΒΕ, προσκαλεί παραγωγές από το εξωτερικό και συνεργάζεται με διεθνώς καταξιωμένους σκηνοθέτες. Το καλοκαίρι του

2002 καλεί τον Αντρέι Σερμπάν να σκηνοθετήσει τον «*Ηρακλή*» σε μια ανατρεπτική «jazz» εκδοχή με τον ήχο ενός σαξόφωνου να υπογραμμίζει τα δράματα στην ορχήστρα του θεάτρου.

Η θητεία του **Νικήτα Τσακίρογλου, 2004-2009**, φέρνει στο προσκήνιο το Ελληνικό έργο και το λαϊκό θέατρο. Ιδρύεται η νεανική σκηνή και αναβιώνουν τα λογοτεχνικά πρωινά. Τα φώτα όμως είναι στραμμένα σε δύο μεγάλες και σημαντικές ευρωπαϊκές εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται το 2007 και 2008 στην πόλη της Θεσσαλονίκης. Το **11ο και 12ο Ευρωπαϊκό Βραβείο Θεάτρου**, που θεωρείται το Νόμπελ στον χώρο της ευρωπαϊκής θεατρικής τέχνης, συγκεντρώνει μεγάλο αριθμό προσωπικοτήτων του θεάτρου και του ευρύτερου καλλιτεχνικού χώρου, καθώς και εκπροσώπους όλων των Μέσων Μαζικής Ενημέρωσης, από όλον τον κόσμο.

Το καλοκαίρι του 2007, μια άλλη μεγάλη διοργάνωση πραγματοποιείται από το ΚΘΒΕ σε συνεργασία με το Υπουργείο Πολιτισμού, το **1ο Φεστιβάλ Θεάτρου Νοτιοανατολικής Ευρώπης**. Σημαντικοί καλλιτέχνες, σκηνοθέτες, ηθοποιοί, συμμετείχαν στις «*όψεις του αρχαίου δράματος*», φέρνοντας μέσα από τη δική τους ματιά συνολικά οκτώ παραστάσεις από οκτώ χώρες –Τουρκία, Ρουμανία, Σερβία, Σλοβενία, Ουγγαρία, Ελλάδα, Αλβανία και Κύπρο– στο θεατρόφιλο κοινό της πόλης.

Robert Lepage φώτο Νώντας Στυλιανίδης

Στο ίδιο μοτίβο ρεπερτορίου κινήθηκε και ο **Σωτήρης Χατζάκης, 2009-2013**. Οι μεταφορές νεοελληνικών έργων στο θεατρικό σανίδι μονοπωλούν το ενδιαφέρον στον καλλιτεχνικό προγραμματισμό του ΚΘΒΕ. Η παράσταση «*Λωξάντρα*» της Μαρίας

Ιορδανίδου, σε σκηνοθεσία Σωτήρη Χατζάκη με τη Φωτεινή Μπαξεβάνη στον ομώνυμο ρόλο, ήταν η αντιπροσωπευτικότερη της περιόδου εκείνης γνωρίζοντας πολύ μεγάλη επιτυχία. Το ενδιαφέρον όμως είχε μονοπωλήσει η σύγκρουση του καλλιτεχνικού διευθυντή με τον πρόεδρο του Δ.Σ., Θωμά Τρικούκη, με δημόσιες αντιδικίες, δικαστικές διαμάχες και μαύρα πανιά στις προσόψεις των θεάτρων. Τα μαύρα πανιά ήταν μία συνδικαλιστική τακτική των σωματείων του ΚΘΒΕ, όταν τα πράγματα ξέφευγαν από τον έλεγχο και τις νόμιμες διαδικασίες.

Η κόντρα της καλλιτεχνικής διεύθυνσης με το προεδρείο του Δ.Σ. ήταν μια γνώριμη κατάσταση για το ΚΘΒΕ. Ο Β. Αρδίττης είχε τοποθετηθεί δημόσια σε συνέντευξη Τύπου και είχε δηλώσει χαρακτηριστικά πως υπάρχει διαρχία στη διοίκηση του οργανισμού. Στις κόντρες μεταξύ των διοικήσεων αλλά και στα «κακώς κείμενα» έπαιρναν πολλές φορές θέση τα σωματεία του ΚΘΒΕ και έπαιζαν καταλυτικό ρόλο στη διαχείριση των καταστάσεων με τις απεργιακές κινητοποιήσεις τους.

Το κλίμα αλλάζει με την έλευση του **Γιάννη Βούρου, 2013-2015**, στη θέση του καλλιτεχνικού διευθυντή. Αποκαθίστανται οι σχέσεις καλλιτεχνικού διευθυντή και προέδρου. Η αγαστή σχέση του Γιάννη Βούρου και της αείμνηστης Μένης Λυσσαρίδου σηματοδοτεί μια περίοδο έντονης εξωστρέφειας για το ΚΘΒΕ, με άνοιγμα του θεάτρου σε φορείς και σε οικονομικούς παράγοντες της πόλης.

Είναι η εποχή που αναγεννιέται η Μονή Λαζαριστών μετά την απόφαση του Σ. Χατζάκη να εγκαταλείψει το θέατρο της Μονής Λαζαριστών. Δύο μεγάλα λαϊκά θεάματα, «*Με μουσικές εξαίσιες... με φωνές!...*» του Λάμπρου Λιάβα, και το «*Σερσέ λα φαμ*» του Πασχάλη Στρατή, γνωρίζουν μεγάλη επιτυχία και ξαναφέρνουν τον κόσμο στη Μονή Λαζαριστών. Καλλιτεχνικά ο Γ. Βούρος επαναφέρει την πολυσυλλεκτικότητα στο ρεπερτόριο, και εμπλουτίζει τον καλλιτεχνικό προγραμματισμό με πρώτες παρουσιάσεις έργων. Το ανέβασμα του «*Πιέρ Γκύντ*» του Ίψεν, σε σκηνοθεσία Γιάννη Μαργαρίτη, για πρώτη φορά στο ΚΘΒΕ, ήταν ένα δείγμα καλλιτεχνικής γραφής της περιόδου εκείνης.

Χρίστος Στυλιανού, Γιώργος Κολοβός, Ιωάννα Παγιατάκη, «Πέερ Γκυντ»

φώτο Γιώργος Χρυσοχοΐδης

Ο εξωστρεφής χαρακτήρας του ΚΘΒΕ συνεχίστηκε και με τον **Γιάννη Αναστασάκη, 2015-2019**. Η αγάπη τού Γ. Αναστασάκη προς την ελληνική λογοτεχνία αποτυπώθηκε στην επιλογή του ρεπερτορίου με θεατρικές διασκευές λογοτεχνικών έργων. Το εμβληματικό κείμενο της μεταπολεμικής ελληνικής πεζογραφίας του Νίκου Μπακόλα, σε θεατρική διασκευή του Άκη Δήμου, είναι μια παράσταση που αποτυπώνει το καλλιτεχνικό πνεύμα στην περίοδο αυτή.

Ο καλλιτεχνικός προγραμματισμός διανθίστηκε και με παραστάσεις που είχαν στραμμένο το βλέμμα στα κοινωνικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα (μετανάστευση, προσφυγικό πρόβλημα, ρατσισμό κ.ά.).

Αντιμέτωπο με την πρωτόγνωρη εποχή που ζούμε βρίσκει τον τωρινό καλλιτεχνικό διευθυντή **Νίκο Κολοβό**. Βαθύς γνώστης της ιστορίας του ΚΘΒΕ, υπηρετώντας το από διαφορετικές θέσεις, του ηθοποιού και του πρόεδρου των ηθοποιών ΚΘΒΕ, ο σημερινός διευθυντής καλείται να οδηγήσει το θέατρο στη δική του Νεφελοκοκκυγία στη μετά κορωνοϊού εποχή. Η αρχή έγινε με το ανέβασμα της παράστασης «*Όρνιθες*» του Αριστοφάνη, σε σκηνοθεσία του Γιάννη Ρήγα, το καλοκαίρι του 2020.

«Όρνιθες» του Αριστοφάνη φώτο Τάσος Θώμογλου

Τα εξήντα χρόνια του ΚΘΒΕ βρίσκουν τον οργανισμό αλλά και ολόκληρο το θέατρο σε μια νέα εκκίνηση. Το θέατρο, πάντα στην πρώτη γραμμή, πρωταγωνιστεί ακόμα και με κλειστές αίθουσες. Ρυθμιστής της νέας κοινωνικής πραγματικότητας λύνει σιωπές, δένει κόμπο τις άναρθρες φωνές.

Δεν μπορούμε να ζήσουμε χωρίς θέατρο, έχουμε ανάγκη να βλέπουμε επί σκηνής, ανομολόγητα πάθη, μύχιες επιθυμίες, κρυφούς έρωτες, να ζούμε περισσότερες ζωές από τη μία και μοναδική που μας δόθηκε. Να φυλάμε στη μνήμη τα ωραία που μας χαρίστηκαν...

«κι ώραμια πια όταν σαπίζουν και πεθαίνουν,

Σ' ένα απόγονο η μνήμη τους να μείνει»

Σαίξπηρ

